

St.prp. nr. 64

(2007–2008)

Om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991

*Tilråding frå Utanriksdepartementet av 30. mai 2008,
godkjend i statsråd same dagen.
(Regjeringa Stoltenberg II)*

1 Innleiing

Antarktistraktaten er av 1. desember 1959. Noreg ratifiserte traktaten 24. august 1960, og han tok til å gjelde 23. juni 1961. Antarktistraktaten regulerer det internasjonale samarbeidet om Antarktis. Traktaten er supplert med ein protokoll om miljøvern av 4. oktober 1991, som også Noreg er part i. I den overordna målsetjinga i protokollen seier partane at dei bind seg til eit omfattande vern av miljøet i Antarktis og avhengige og tilknytte økosystem og peikar ut Antarktis til eit verneområde, som skal vere vigd til fred og vitskap. Det formaliserte samarbeidet etter traktaten går føre seg i samrådsmøte mellom samrådspartane i traktaten.

På det 28. samrådsmøtet under Antarktistraktaten (ATCM XXVIII) i Stockholm 14. juni 2005 vart det etter mange års forhandlingar semje om eit vedlegg til miljøprotokollen som regulerer ansvar for miljøskadar i Antarktis. Vedlegget vart vedteke av ATCM som eit såkalla *tiltak* (eng. «measure») etter Antarktistraktaten artikkel IX nr. 4.

For at tiltaket skal ta til å gjelde må det vere godkjent av alle samrådspartane. Tiltaket er til no godkjent berre av Sverige, som godkjente vedlegget 8. juni 2006. Andre samrådspartar arbeider no med å godkjenne vedlegget.

Gjennomføring av vedlegget i norsk rett krev lovendring og må òg reknast som ei særleg viktig sak. Det krevst difor samtykke til godkjenning frå Stortinget etter Grunnloven § 26, andre ledd.

Vedlegget i engelsk originalversjon med norsk omsetjing følgjer som trykt vedlegg til proposisjonen.

2 Allment om vedlegget

Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991 inneber at bevaring av miljøet, villmarks karakteren og estetiske verdiar og verdien av Antarktis som eit område som kan nyttast til vitenskapleg forskning skal vere grunnleggjande omsyn i planlegging og gjennomføring av all verksemd i området. Miljøprotokollen er gjennomført i norsk rett med forskrift om vern av miljøet i Antarktis av 5. mai 1995.

Vedlegget vil verte nytta i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet i Antarktistraktatområdet. Det er her tale om eit operatøransvar, dvs. at kvar part skal påleggje operatørane sine å gjere rimelege førebyggjande tiltak og utarbeide kriseplanar. Vedlegget pålegg operatørar i Antarktis eit ansvar for setjing i verk mottiltak ved akutte

Om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjonar der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991

miljøskadar. Ureinaren skal setje i verk mottiltak sjølv eller betale skadebot til andre som eventuelt ryddar opp i staden for ureinaren. Dersom slike tiltak ikkje vert sette i verk, skal ureinaren betale skadebot til eit eige miljøfond for Antarktis. Vedlegget skal nyttast på alle turistfarty som kjem inn i Antarktisområdet. Dei mest aktuelle døma på verksemd som fell utanfor verkeområdet for ansvarsvedlegget, er fiskeriverksemd og skip i transitt.

Vedlegget stiller òg krav om at operatørar i Antarktis skal utarbeide kriseplanar og førebyggjande tiltak for å minske risikoen for krisesituasjonar der det er akutt fare for skade på miljøet.

Ansvarsvedlegget er ei kompromissløyning som regulerer berre einskilde sider av spørsmålet om skadebot. Fiskeriverksemd er til dømes ikkje omfatta av regelverket. Ei fullstendig regulering ville i tillegg òg ha regulert ansvaret for å attskape miljøtilstanden etter valda skade og ansvaret for skadar på miljøet uavhengig av om desse oppstår i krisesituasjonar, noko som no ikkje følgjer av vedlegget.

3 Historisk bakgrunn

Ved avslutninga av andre verdskrigen hevda sju land suverenitetskrav i Antarktis (Storbritannia, Australia, Frankrike, New Zealand, Noreg, Chile og Argentina). Områda som Storbritannia, Chile og Argentina gjorde krav på, dekte delvis kvarandre. I tillegg hevda USA og Sovjetunionen at dei, utan å godkjenne krava og utan å sjølv fremje krav, hadde grunnlag for krav i Antarktis.

I 1957–1958 vart det gjennomført eit vellukka forskningssamarbeid i Antarktis under det internasjonale geofysikkåret (IGY). Dette samarbeidet førde til at den vitskaplege komiteen for antarktisforskning (SCAR) vart oppretta i 1958 og i prinsippet til at Antarktistraktaten vart inngådd i 1959.

Antarktistraktaten vart utarbeidd av dei tolv landa som hadde delteke aktivt i antarktisforskinga i samband med IGY. Desse opphavlege signatarmaktene fekk status som samrådspartar etter traktaten og fekk dermed rett til å delta i fastsetjing av tiltak for å fremje føremåla med traktaten. Antarktistraktaten pålegg samrådspartane å møtast med jamne mellomrom for mellom anna å vurdere tiltak om vern og freding av levande ressursar i Antarktis (ATCM). Skiljet mellom samrådspartar og tilmeldingspartar er sett for å sikre at det er dei landa som har interesser i og faktisk kjennskap til Antarktis, som tek avgjerder som kan få vidt-rekkjande følgjer for framtida til kontinentet.

Traktaten sikrar Antarktis som eit område fritt for verksemd av militær art, kjernefysiske prøvar og lagring av kjernefysisk avfall. Det er fri inspeksjonsrett i området. Striden omkring suverenitets-spørsmåla er lagd til sides ved at artikkel IV slår fast at korkje traktaten sjølv eller tiltak gjorde så lenge traktaten gjeld, skal føregripe dei ulike partane sitt syn på suverenitetsproblemet. Partane er på denne måten samde om å vere usamde.

I 1990 vart det starta forhandlingar innanfor ramma av Antarktistraktaten med sikte på å utarbeide ein eigen protokoll om miljøspørsmål i Antarktis (miljøprotokollen). På ATCM dette året vart det utarbeidd eit utkast til ei forhandlingstekst om eit omfattande og bindande miljøregime, som vart lagd til grunn for dei vidare drøftingane på oppfølgingsmøtet i 1991. Partane lukkast på dette møtet å kome fram til ei omsamd tekst som knesette viktige prinsipp for vern av miljøet i Antarktis, og som forbaud alle former for mineralverksemd med unntak av verksemd med vitskapleg forskning som føremål.

4 Forhandlingane om vedlegget

Arbeidet med eit regelverk for ansvar for miljøskade vart starta i 1992 som eit ledd i utfyllinga av miljøprotokollen for Antarktis. Bakgrunnen for drøftingane er artikkel 16 i miljøprotokollen til Antarktistraktaten, der partane bind seg til å «utrede regler og prosedyrer vedrørende ansvar for skader som måtte oppstå på grunn av virksomhet i Antarktisområdet og som omfattes av denne protokoll.» Desse «reglene og prosedyrene skal utformes som ett eller flere vedlegg til miljøprotokollen.»

Som kravshavarland i Antarktis har Noreg ei særleg interesse av, og eit spesielt ansvar for, korleis miljøet i Antarktis best kan vernast. I dette arbeidet har ein frå norsk side lagt vekt på å sikre eit bindande og omfattande miljøvern i Antarktis, og at norsk aktivitet skjer innanfor miljøforsvarlege rammer. Den norske posisjonen gjennom forhandlingane har vore at det skal arbeidast for eit strengt og effektivt regime grunna på prinsippa «ureinaren skal betale» og «føre var» og allmenne prinsipp om skadebot for ureining i norsk lovgjeving. Noreg gjekk likevel med på å forhandle om ei kompromissløyning under føresetnad av at dette vedlegget berre var eit første steg i retning av eit meir omfattande skadebotregime som skal forhandlast fram på eit seinare tidspunkt. Det var difor eit krav

frå norsk side at det i vedlegget skulle ligge ein skyldnad til vidare forhandlingar.

Det vart på eit nokså tidleg tidspunkt i forhandlingane klart at det ikkje var mogeleg å få forhandla seg fram til det ansvarsregelverket som Noreg meiner at partane er bundne til etter miljøprotokollen artikkel 16. Forhandlingane førde meir i retning av å regulere eit ansvar dersom det ikkje vert sett i verk krisetiltak i samsvar med miljøprotokollen artikkel 15. Som eit kompromiss vart det semje om ei steg-for-steg-tilnærming med plikt til vidare forhandlingar. På ATCM XXVIII i Stockholm i 2005 kom partane til semje om eit avgrensa regelverk om ansvar for iverksetjing av tiltak mot akutte miljøskadar gjennom eit vedlegg om ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet. I samband med vedtakinga av ansvarsvedlegget vart det difor gjort eit vedtak: Decision 1 (2005). I vedtaket heiter det at det skal gjerast ei årleg evaluering av statane sitt arbeid med å godkjenne vedlegget, og at partane skal setje ei tidsramme for å byrje forhandlingar som dekkjer den breiare skyldnaden etter miljøprotokollen artikkel 16. Dette skal gjerast seinast fem år etter vedtakinga av vedlegget om ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet.

5 Nærare om dei einskilde føresegnene i vedlegget om ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet

Artikkel 1 i ansvarsvedlegget regulerer kven som har ansvar for krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet i Antarktistraktatområdet. Verkeområdet for reglane omfattar berre verksemd som krev førehandsvarsling etter Antarktistraktaten artikkel VII (5). Ekspedisjonar til og i Antarktis, stasjonar i Antarktis og militært mannskap eller utstyr som skal fraktast inn i Antarktis, er verksemd som skal førehandsvarslast etter artikkel VII (5) og fell difor innanfor ansvarsområdet til vedlegget.

Artikkel 2 definerer sentrale omgrep i ansvarsvedlegget. Det er operatøren som er ansvarssubjektet etter ansvarsvedlegget. Det til skilnad frå reiaransvaret som er vanleg i sjørettsleg samanheng. Kven som skal reknast som operatør er definert i vedlegget artikkel 2 (c) som «*enhver statlig eller ikke-statlig fysisk eller juridisk person som organiserer virksomhet som skal gjennomføres i Antarktistraktatområdet.*» Det avgjerande for kven som vert ansvarleg etter vedlegget, er såleis kven som organiserer verksemda som vert gjennomført i Antarktisområdet.

Artikkel 3 og 4 fastset at kvar traktatpart har plikt til å påleggje operatørane sine å gjere rimelege førebyggjande tiltak for å minske risikoen for miljøskadar og å utarbeide kriseplanar for å minske risikoen for miljøulukker.

Artikkel 5 seier at kvar traktatpart skal påleggje operatørane sine å gjere raske og effektive mottiltak i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, og der verksemda til operatøren er årsak til krisesituasjonen. Vidare regulerer føresegna kven som kan gjere mottiltak dersom operatøren lèt vere å gjere slike mottiltak, eller dersom det er uvisse om kva part operatøren er tilknytt. Føresegna fastset òg eit krav til samråd og samordning av tiltak med andre partar.

Artikkel 6 fastset at ein operatør som lèt vere å setje i verk mottiltak etter artikkel 5, er ansvarleg for å betale kostnadene for mottiltak som vert sett i verk av andre partar. Dersom ingen set i verk mottiltak, vil operatøren likevel verte ansvarleg for ein tilsvarende sum, som som hovudregel skal setjast inn på eit eige fond. Ansvarlet etter denne føresegna er eit objektivt ansvar. Føresegna regulerer også situasjoner der fleire operatørar er ansvarlege for krisesituasjonen, og det vert slått fast at ikkje noko i vedlegget rører ved den folkerettslege suverene immuniteten til krigsskip, militære hjelpefarty eller andre skip eller luftfarty.

Artikkel 7 fastset at det berre er ein part som har gjort mottiltak for ein operatør, som kan reise sak mot ein ikkje-statleg operatør om ansvar etter artikkel 6. Saka har då som hovudregel verneting anten i staten der operatøren er stifta eller har hovudkontor, eller der operatøren har bustaden sin. Skadebotsøksmålet skal reisast innan tre år frå tidspunktet då mottiltaket vart sett i gang, eller frå tidspunktet då parten fekk eller burde fått kjennskap til identiteten til operatøren.

Ansvarlet til ein part i eigenskap av statleg operatør skal avgjerast etter eigne føresegner i miljøprotokollen eller etter ein eigen framgangsmåte fastsett av partane.

Artikkel 8 fastset at ein operatør ikkje er ansvarleg etter artikkel 6 dersom krisesituasjonen er ei følge av handlingar som er gjorde for å verne liv eller tryggleik til menneske, ei hending som det ikkje er rimeleg at ein kunne ha rekna med på førehand, ei terrorhandling eller ei krigshandling mot verksemda til operatøren.

Artikkel 9 inneheld føresegner om ansvarsavgrensing. Desse reglane er utforma med bakgrunn i endringsprotokoll av 1996 til konvensjon om avgrensing av ansvarlet for sjørettslege krav (LLMC) av 1976 ved at avgrensingssummane er dei same. Ansvarsavgrensingane er i hovudsak

Om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjonar der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991

fastsette ut frå storleiken på skipet. Vedlegget får som utgangspunkt ikkje verknad for ansvar eller atterhald som nokon har etter ein gjeldande internasjonal traktat om ansvarsavgrensing.

Artikkel 9 er utforma med tanke på at ein skal unngå konflikt mellom reglane i ansvarsvedlegget og reglane i sjørettslege konvensjonar om ansvar og ansvarsavgrensing som eventuelt skal nyttast, først og fremst LLMC 1996.

Ansvarsavgrensingane gjeld ikkje for situasjonar som er oppstått som følge av forsettlege eller grovt aktlause handlingar.

Artikkel 10 fastset at ein part som hovudregel ikkje er ansvarleg dersom ein ikkje-statleg operatør lét vere å gjere mottiltak.

Artikkel 11 seier at parten skal påleggje operatørar i Antarktis å ha eigna forsikringar eller annan finansiell tryggleik for å dekkje ansvaret i artikkel 6 nr. 1. Partane kan påleggje operatørar å teikne forsikring for anna ansvar som kan oppstå etter vedlegget.

Artikkel 12 fastset at det skal skipast eit fond, som sekretariatet for Antarktistraktaten skal vedlikehalde og administrere etter fastsette vedtekter. Føresegna gjev vidare retningslinjer for korleis tilbakebetaling frå fondet til partar skal gå føre seg.

Artikkel 13 regulerer mekanismane for endringar i vedlegget.

6 Tilhøvet til norsk rett

Etter lov om Bouvet-øya, Peter I's øy og Dronning Maud Land m.m. av 17. februar 1930 nr. 3 (heretter kalla bilandslova) gjeld norsk privatrett, strafferett og lovgjeving om rettsstellet for bilanda. I kva utstrekning andre lover skal gjelde vert fastsett av Kongen. For bilanda i Antarktis er det framleis relativt få lover og forskrifter som skal nyttast. Bilandslova § 7 fastset likevel at «Kongen kan gi nærmere regler til utfylling og gjennomføring av denne lov og til gjennomføring av mellomfolkelig overenskomst og anbefalingar og bestemmelser som Norge har sluttet seg til. Slike regler kan gjerast gjeldende også for andre delar av Antarktis».

Ansvarsvedlegget krev ein ny lovhjemmel for å kunne pålegge ei plikt for operatøren til å setje i verk mottiltak i ein krisesituasjon, eit objektivt ansvar ved brot på denne skyldnaden og krav om obligatorisk forsikring for anna enn redningsutgifter. For det tilfellet at naudsynte mottiltak ikkje vert gjorde ved ei miljøfarleg ulukke, inneheld vedlegget ein regel om at operatøren skal betale skadebot til eit fond, som skal administrerast av sekre-

tariatet for Antarktistraktaten. Ansvarsvedlegget inneber mellom anna at private rettssubjekt vert pålagde plikter av eit større økonomisk omfang. Ein meiner difor at det er føremålstenleg å endre bilandslova § 7 ved at det vert lagt til ei føresegn som klart heimlar høve til å påleggje slike plikter. Justisdepartementet fremmer i Ot.prp. nr. 62 (2007-2008) framlegg til slik lovendring.

Ein tek òg sikte på å setje i verk regelverket i form av eit nytt kapittel om ansvar i krisesituasjonar der det er akutt fare for skade på miljøet i forskrift om miljøvern i Antarktis av 5. mai 1995. Miljøforskrifta gjeld for alle norske borgarar, norske juridiske personar, norske skip og luftfarty, utlendingar busette i Noreg og alle ekspedisjonar organiserte i Noreg eller som går frå Noreg til Antarktis, og for all verksemd i dei norske kravshavarområda. Forskrifta har krav om meldeplikt og vurdering av miljøkonsekvensar av planlagd aktivitet, vern av flora og fauna m.m.

Regjeringa tek sikte på ei snarleg gjennomføring av vedlegget ved å ta dei aktuelle føresegnene inn i forskrift om vern av miljøet i Antarktis av 5. mai 1995, som er heimla i bilandslova. Endringane i miljøforskrifta vil verte sende ut på ei brei offentlig høyring før det vert gjort vedtak ved kongeleg resolusjon.

7 Administrative og økonomiske følgjer

Ansvarsvedlegget kan få administrative og økonomiske følgjer for den norske verksemda som vert driven i Antarktis, som i hovudsak vil vere turistnæringa og skipsfartsnæringa, forskingsverksemd og satellittverksemd. Fiskeriverksemd er i utgangspunktet ikkje omfatta av ansvarsvedlegget, og regelverket vil difor ikkje ha følgjer for norsk fiskeriverksemd. Nærare krav om førebyggjande tiltak og kriseplanar som skal påleggjast norske operatørar, vil verte utforma av Norsk Polarinstitutt i samråd med Miljøverndepartementet og andre departement som saka gjeld.

For operatøren vil vedlegget innebere eit skjerpa ansvarsgrunnlag i visse tilfelle ved at ansvaret vert gjort objektivt, og auka kostnader for somme gjennom kravet til obligatorisk forsikring. Operatøren har likevel eit visst vern gjennom reglane om ansvarsavgrensing. Dei som gjennomfører mottiltak på vegner av ein operatør, vil få auka skadebotrettsleg vern gjennom reglane om objektivt ansvarsgrunnlag og forsikringsplikt.

Det er Norsk Polarinstitut som i dag godkjenner norsk aktivitet i Antarktis. Ein reknar med at arbeidet i samband med slike meldingar ikkje vil auke slik at det medfører nemneverdige budsjettmessige følgjer med dagens norske aktivitetsnivå i Antarktis.

8 Vurdering

Antarktis er det reinaste og mest urørte større området på jorda. Det bortimot intakte naturmiljøet representerer store globale verdier fordi ein tilsvarende grad av upåverka natur ikkje finst andre stader. Antarktis er difor godt eigna til overvaking av tilhøve som endringar i klima, ozonlaget og miljøgifter i næringskjeda. Området fungerer i stadig høgare grad som eit urørt referanseområde for overvaking av, og forskning omkring, globale miljøproblem. Det er sannsynleg at denne verdien av området vil auke. Urørt natur må dessutan reknast for å ha ein eigenverdi.

Den norske aktiviteten i Antarktis har dei seinare åra auka monaleg. Noreg er den nest største turistoperatøren, og ca. 20 % av alle personar som stig i land i Antarktis, gjer det frå skip med norske operatørar. Den norske fiskeriaktiviteten har i dei seinare åra vore aukande. Norsk forskingsverksemd er i ferd med å byggje seg opp, og i tillegg

vert det no etablert ei monaleg satellittbasert jordobservasjonsverksemd.

Det har fram til no vore få hendingar som har fått følgjer for miljøet i Antarktis, men i sørsommer-sesongen 2006/2007 har det vore fleire ulukker, mellom anna grunnstøytte snøggruteskipet «MS. Nordkapp» ved Deception Island 30. januar 2007. Det er viktig at den auka norske verksemda i Antarktis går føre seg innanfor miljøforsvarlege rammer. Grunnstøytinga med snøggruteskipet «MS Nordkapp» viser kor viktig det er at det vert stilt strenge krav til skip og vernebuingsutstyr.

Reglane om skadebot for ikkje-økonomisk skade som skal inngå i eit miljøfond for Antarktis, er unike i internasjonal samanheng. Noreg har innført tilsvarende reglar på Svalbard gjennom lov om miljøvern på Svalbard (Svalbardmiljøloven).

Utanriksdepartementet

tilrår:

At Dykkar Majestet godkjenner og skriv under eit framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1992.

Vi HARALD, Noregs Konge,

stadfester:

Stortinget vert bedt om å gjere vedtak om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991 i samsvar med eit vedlagt forslag.

Om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjonar der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjonar der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991

I

Stortinget samtykkjer i godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjonar der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991.

Vedlegg 1

Annex VI to the Protocol on Environmental Protection to the Antarctic Treaty. Liability Arising From Environmental Emergencies

Preamble

The Parties,

Recognising the importance of preventing, minimising and containing the impact of environmental emergencies on the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems;

Recalling Article 3 of the Protocol, in particular that activities shall be planned and conducted in the Antarctic Treaty area so as to accord priority to scientific research and to preserve the value of Antarctica as an area for the conduct of such research;

Recalling the obligation in Article 15 of the Protocol to provide for prompt and effective response action to environmental emergencies, and to establish contingency plans for response to incidents with potential adverse effects on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems;

Recalling Article 16 of the Protocol under which the Parties to the Protocol undertook consistent with the objectives of the Protocol for the comprehensive protection of the Antarctic environment and dependent and associated ecosystems to elaborate, in one or more Annexes to the Protocol, rules and procedures relating to liability for damage arising from activities taking place in the Antarctic Treaty area and covered by the Protocol;

Noting further Decision 3 (2001) of the XXIVth Antarctic Treaty Consultative Meeting regarding the elaboration of an Annex on the liability aspects of environmental emergencies, as a step in the establishment of a liability regime in accordance with Article 16 of the Protocol;

Having regard to Article IV of the Antarctic Treaty and Article 8 of the Protocol;

Have agreed as follows:

Vedlegg VI til Protokoll om miljøvern til Antarktistraktaten. Ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet

Fortale

Partene,

som erkjenner viktigheten av å forebygge, minke og begrense virkningen av krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet i Antarktis og avhengige og tilknyttede økosystemer,

som minner om artikkel 3 i protokollen, særlig at virksomheter skal være planlagt og gjennomført i Antarktistraktatområdet slik at de prioriterer vitenskapelig forskning og bevarer Antarktis' verdi som et område viet slik forskning,

som minner om forpliktelsen i artikkel 15 i protokollen om å treffe raske og effektive tiltak i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet og å utarbeide beredskapsplaner til bruk i situasjoner som kan medføre potensielle skadevirkninger på miljøet i Antarktis eller avhengige og tilknyttede økosystemer,

som minner om artikkel 16 i protokollen der de kontraherende statene til protokollen forpliktet seg til i overensstemmelse med målsettingene i protokollen når det gjelder omfattende vern av miljøet i Antarktis og avhengige og tilknyttede økosystemer, å utrede i ett eller flere vedlegg til protokollen regler og prosedyrer vedrørende ansvar for skade som måtte oppstå på grunn av virksomhet som finner sted i Antarktistraktatområdet og som omfattes av protokollen,

som merker seg beslutning 3 (2001) fra de XXIV konsultative møter under Antarktistraktaten om utarbeidelse av et vedlegg om ansvarsforholdene i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, som et ledd i opprettelsen av en ansvarsordning i samsvar med artikkel 16 i protokollen,

som tar hensyn til artikkel IV i Antarktistraktatens og artikkel 8 i protokollen,

er blitt enige om følgende:

*Article 1***Scope**

This Annex shall apply to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area which relate to scientific research programmes, tourism and all other governmental and nongovernmental activities in the Antarctic Treaty area for which advance notice is required under Article VII(5) of the Antarctic Treaty, including associated logistic support activities. Measures and plans for preventing and responding to such emergencies are also included in this Annex. It shall apply to all tourist vessels that enter the Antarctic Treaty area. It shall also apply to environmental emergencies in the Antarctic Treaty area which relate to other vessels and activities as may be decided in accordance with Article 13.

*Article 2***Definitions**

For the purposes of this Annex:

- a) «Decision» means a Decision adopted pursuant to the Rules of Procedure of Antarctic Treaty Consultative Meetings and referred to in Decision 1 (1995) of the XIXth Antarctic Treaty Consultative Meeting;
- b) «Environmental emergency» means any accidental event that has occurred, having taken place after the entry into force of this Annex, and that results in, or imminently threatens to result in, any significant and harmful impact on the Antarctic environment;
- c) «Operator» means any natural or juridical person, whether governmental or nongovernmental, which organises activities to be carried out in the Antarctic Treaty area. An operator does not include a natural person who is an employee, contractor, subcontractor, or agent of, or who is in the service of, a natural or juridical person, whether governmental or non-governmental, which organises activities to be carried out in the Antarctic Treaty area, and does not include a juridical person that is a contractor or subcontractor acting on behalf of a State operator;
- d) «Operator of the Party» means an operator that organises, in that Party's territory, activities to be carried out in the Antarctic Treaty area, and:
 - i. those activities are subject to authorisation by that Party for the Antarctic Treaty area; or
 - ii. in the case of a Party which does not formally authorise activities for the Antarctic Treaty area,

*Artikkel 1***Virkeområde**

Dette vedlegg får anvendelse i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet i Antarktistraktatområdet, som har sammenheng med vitenskapelige forskningsprogrammer, turisme og all annen statlig og ikke-statlig virksomhet utført i Antarktistraktatområdet og der Antarktistraktatens artikkel VII (5) krever forhåndsvarsling, herunder tilhørende logistisk støttevirksomhet. Dette vedlegg omfatter også tiltak og planer for å forebygge og reagere i slike krisesituasjoner. Vedlegget får anvendelse på alle turistfartøyer som kommer inn i Antarktistraktatområdet. Det får også anvendelse på krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet i Antarktistraktatområdet som har sammenheng med andre fartøyer og virksomheter som kan fastsettes i henhold til artikkel 13.

*Artikkel 2***Definisjoner**

I dette vedlegg menes med:

- a) «beslutning», beslutning vedtatt i samsvar med forretningsordenen for de konsultative møter under Antarktistraktaten omhandlet i beslutning 1 (1995) fra de XIX konsultative møter under Antarktistraktaten,
- b) «krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet», enhver utilsiktet hendelse, som har funnet sted etter ikrafttreddelsen av dette vedlegg, som har hatt som resultat eller som innebærer en overhengende fare for betydelig og skadelig innvirkning på miljøet i Antarktis,
- c) «operatør», enhver statlig eller ikke-statlig fysisk eller juridisk person som organiserer virksomhet som skal gjennomføres i Antarktistraktatområdet. En operatør omfatter ikke en fysisk person som er ansatt hos, leverandør eller underleverandør til, agent for eller i tjeneste hos en statlig eller ikke-statlig fysisk eller juridisk person som organiserer virksomhet som skal gjennomføres i Antarktistraktatområdet, og omfatter ikke en juridisk person som er en leverandør eller en underleverandør som opptrer på vegne av en statlig operatør,
- d) «operatør for en part», en operatør som organiserer på vedkommende parts territorium virksomhet som skal gjennomføres i Antarktistraktatområdet, og:
 - i. der virksomheten krever godkjenning av vedkommende part med henblikk på Antarktistraktatområdet, eller
 - ii. når det gjelder en part som ikke formelt godkjenner virksomhet med henblikk på

ty area, those activities are subject to a comparable regulatory process by that Party.

The terms «its operator», «Party of the operator», and «Party of that operator» shall be interpreted in accordance with this definition;

- e) «Reasonable», as applied to preventative measures and response action, means measures or actions which are appropriate, practicable, proportionate and based on the availability of objective criteria and information, including:
 - i. risks to the Antarctic environment, and the rate of its natural recovery;
 - ii. risks to human life and safety; and
 - iii. technological and economic feasibility;
- f) «Response action» means reasonable measures taken after an environmental emergency has occurred to avoid, minimise or contain the impact of that environmental emergency, which to that end may include clean-up in appropriate circumstances, and includes determining the extent of that emergency and its impact;
- g) «The Parties» means the States for which this Annex has become effective in accordance with Article 9 of the Protocol.

Article 3

Preventative Measures

1. Each Party shall require its operators to undertake reasonable preventative measures that are designed to reduce the risk of environmental emergencies and their potential adverse impact.
2. Preventative measures may include:
 - a) specialised structures or equipment incorporated into the design and construction of facilities and means of transportation;
 - b) specialised procedures incorporated into the operation or maintenance of facilities and means of transportation; and
 - c) specialised training of personnel.

Article 4

Contingency Plans

1. Each Party shall require its operators to:
 - a) establish contingency plans for responses to incidents with potential adverse impacts on the Antarctic environment or dependent and associated ecosystems; and

Antarktistraktatområdet, der virksomheten reguleres av parten etter en tilsvarende ordning.

Termene «sin operatør», «operatørens part» og «den aktuelle operatørens part» skal tolkes i samsvar med denne definisjon,

- e) «rimelig» i forbindelse med forebyggende tiltak og mottiltak, nødvendige, gjennomførbare og forholdsmessige tiltak som bygger på tilgjengelige objektive kriterier og opplysninger, herunder med hensyn til:
 - i. risikoer for miljøet i Antarktis og dets naturlige gjenopprettelsesrate,
 - ii. risikoer for menneskers liv og sikkerhet, og
 - iii. teknologisk og økonomisk gjennomførbarhet,
- f) «mottiltak», rimelige tiltak som treffes etter at det er oppstått en krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet, som har som mål å hindre, minske eller begrense virkningen av den aktuelle krisesituasjonen, og som med henblikk på dette kan omfatte rensing under egnde forhold, samt bestemmelse av omfanget og virkningen av den aktuelle krisesituasjonen,
- g) «partene», statene der dette vedlegg har trådt i kraft i samsvar med artikkel 9 i protokollen.

Artikkel 3

Forebyggende tiltak

1. Hver part skal pålegge sine operatører å de treffer rimelige forebyggende tiltak som er utformet med henblikk på å minske risikoen for krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet og potensielle skadevirkninger av slike situasjoner.
2. Forebyggende tiltak kan omfatte:
 - a) spesialstrukturer eller -utstyr som er inkorporert i utformingen og konstruksjonen av anlegg og transportmidler,
 - b) spesialframgangsmåter som inngår i driften eller vedlikeholdet av anlegg og transportmidler, og
 - c) spesialopplæring av personell.

Artikkel 4

Beredskapsplaner

1. Hver part skal pålegge sine operatører å:
 - a) utarbeide beredskapsplaner til bruk i situasjoner som kan medføre potensielle skadevirkninger på miljøet i Antarktis eller avhengige og tilknyttede økosystemer, og

- b) co-operate in the formulation and implementation of such contingency plans.
2. Contingency plans shall include, when appropriate, the following components:
 - a) procedures for conducting an assessment of the nature of the incident;
 - b) notification procedures;
 - c) identification and mobilisation of resources;
 - d) response plans;
 - e) training;
 - f) record keeping; and
 - g) demobilisation.
3. Each Party shall establish and implement procedures for immediate notification of, and co-operative responses to, environmental emergencies, and shall promote the use of notification procedures and co-operative response procedures by its operators that cause environmental emergencies.

Article 5

Response Action

1. Each Party shall require each of its operators to take prompt and effective response action to environmental emergencies arising from the activities of that operator.
2. In the event that an operator does not take prompt and effective response action, the Party of that operator and other Parties are encouraged to take such action, including through their agents and operators specifically authorised by them to take such action on their behalf.
3.
 - a) Other Parties wishing to take response action to an environmental emergency pursuant to paragraph 2 above shall notify their intention to the Party of the operator and the Secretariat of the Antarctic Treaty beforehand with a view to the Party of the operator taking response action itself, except where a threat of significant and harmful impact to the Antarctic environment is imminent and it would be reasonable in all the circumstances to take immediate response action, in which case they shall notify the Party of the operator and the Secretariat of the Antarctic Treaty as soon as possible.
 - b) Such other Parties shall not take response action to an environmental emergency pursuant to paragraph 2 above, unless a threat of significant and harmful impact to the Antarctic environment is imminent and it

- b) samarbeide om utformingen og gjennomføringen av slike beredskapsplaner.
2. Beredskapsplaner skal omfatte følgende elementer, etter hva som er aktuelt:
 - a) framgangsmåter for å vurdere hendelsens art,
 - b) framgangsmåter for varsling,
 - c) identifikasjon og mobilisering av ressurser,
 - d) reaksjonsplaner,
 - e) opplæring,
 - f) journalføring, og
 - g) demobilisering.
3. Hver part skal opprette og iverksette framgangsmåter for umiddelbar varsling om og samarbeidstiltak i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, og fremme bruken av framgangsmåter for varsling og samarbeidstiltak hos sine operatører som forårsaker krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet.

Artikkel 5

Mottiltak

1. Hver part skal pålegge sine operatører å treffe raske og effektive mottiltak i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, som oppstår under virksomheten til vedkommende operatør.
2. Dersom en operatør unnlater å treffe raske og effektive mottiltak, oppmuntres den aktuelle operatørens part og de øvrige parter til å treffe slike tiltak, herunder gjennom sine agenter og operatører som har særlig godkjenning til å treffe slike tiltak på deres vegne.
3.
 - a) Andre parter som ønsker å treffe mottiltak i en krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet som nevnt i nr. 2 ovenfor, skal gi operatørens part og sekretariatet for Antarktistraktaten forhåndsvarsel om dette slik at operatørens part selv kan treffe mottiltak, unntatt ved overhengende fare for betydelig og skadelig innvirkning på miljøet i Antarktis der det under enhver omstendighet er rimelig å treffe umiddelbare mottiltak; i slike tilfeller skal de øvrige parter snarest mulig varsle operatørens part og sekretariatet for Antarktistraktaten.
 - b) Slike andre parter skal ikke treffe mottiltak i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet som nevnt i nr. 2 ovenfor, med mindre det foreligger en overhengende fare for betydelig og skadelig inn-

would be reasonable in all the circumstances to take immediate response action, or the Party of the operator has failed within a reasonable time to notify the Secretariat of the Antarctic Treaty that it will take the response action itself, or where that response action has not been taken within a reasonable time after such notification.

- c) In the case that the Party of the operator takes response action itself, but is willing to be assisted by another Party or Parties, the Party of the operator shall coordinate the response action.
4. However, where it is unclear which, if any, Party is the Party of the operator or it appears that there may be more than one such Party, any Party taking response action shall make best endeavours to consult as appropriate and shall, where practicable, notify the Secretariat of the Antarctic Treaty of the circumstances.
5. Parties taking response action shall consult and coordinate their action with all other Parties taking response action, carrying out activities in the vicinity of the environmental emergency, or otherwise impacted by the environmental emergency, and shall, where practicable, take into account all relevant expert guidance which has been provided by permanent observer delegations to the Antarctic Treaty Consultative Meeting, by other organisations, or by other relevant experts.

Article 6

Liability

1. An operator that fails to take prompt and effective response action to environmental emergencies arising from its activities shall be liable to pay the costs of response action taken by Parties pursuant to Article 5(2) to such Parties.
2.
 - a) When a State operator should have taken prompt and effective response action but did not, and no response action was taken by any Party, the State operator shall be liable to pay the costs of the response action which should have been undertaken, into the fund referred to in Article 12.
 - b) When a non-State operator should have taken prompt and effective response action but did not, and no response action was taken by any Party, the non-State operator

virkning på miljøet i Antarktis, der det under enhver omstendighet er rimelig å treffe umiddelbare tiltak, eller operatørens part ikke har varslet sekretariatet for Antarktistraktaten innen rimelig tid om at den har til hensikt å treffe tiltak selv, eller tiltak ikke er truffet innen rimelig tid etter at slikt varsel er gitt.

- c) Dersom operatørens part selv treffer tiltak, men ønsker bistand fra en eller flere andre parter, skal operatørens part samordne tiltaket.
4. Dersom det imidlertid hersker usikkerhet om hvilken part, om noen, som er operatørens part, eller dersom det kan finnes flere slike parter, skal en part som treffer tiltak, bestrebe seg på når det er aktuelt å konsultere og når det er praktisk mulig å varsle sekretariatet for Antarktistraktaten om forholdene.
5. Parter som treffer tiltak, skal konsultere og samordne tiltakene med de øvrige parter som treffer tiltak, som utfører virksomhet i nærheten av krisesituasjonen der det er akutt fare for skade på miljøet, eller som på annen måte er berørt av krisesituasjonen der det er akutt fare for skade på miljøet, og skal, når det er praktisk mulig, ta hensyn til all relevant sakkyndig veiledning fra faste observatørdelegasjoner til de konsultative møter under Antarktistraktaten, andre organisasjoner eller andre aktuelle eksperter.

Artikkel 6

Ansvar

1. En operatør som unnlater å treffe raske og effektive tiltak i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, som oppstår som følge av dens virksomhet, skal være ansvarlig for å betale kostnadene ved tiltak som partene treffer etter artikkel 5 nr. 2, til de aktuelle partene.
2.
 - a) Når en statlig operatør skulle ha truffet raske og effektive tiltak, uten at dette er blitt gjort, og ingen andre parter har truffet tiltak, er den statlige operatøren ansvarlig for å betale kostnadene ved tiltak som skulle ha vært truffet, til fondet nevnt i artikkel 12.
 - b) Når en ikke-statlig operatør skulle ha truffet raske og effektive tiltak, uten at dette er blitt gjort, og ingen andre parter har truffet tiltak, er den ikke-statlige operatøren

shall be liable to pay an amount of money that reflects as much as possible the costs of the response action that should have been taken. Such money is to be paid directly to the fund referred to in Article 12, to the Party of that operator or to the Party that enforces the mechanism referred to in Article 7(3). A Party receiving such money shall make best efforts to make a contribution to the fund referred to in Article 12 which at least equals the money received from the operator.

3. Liability shall be strict.
4. When an environmental emergency arises from the activities of two or more operators, they shall be jointly and severally liable, except that an operator which establishes that only part of the environmental emergency results from its activities shall be liable in respect of that part only.
5. Notwithstanding that a Party is liable under this Article for its failure to provide for prompt and effective response action to environmental emergencies caused by its warships, naval auxiliaries, or other ships or aircraft owned or operated by it and used, for the time being, only on government non-commercial service, nothing in this Annex is intended to affect the sovereign immunity under international law of such warships, naval auxiliaries, or other ships or aircraft.

Article 7

Actions

1. Only a Party that has taken response action pursuant to Article 5(2) may bring an action against a non-State operator for liability pursuant to Article 6(1) and such action may be brought in the courts of not more than one Party where the operator is incorporated or has its principal place of business or his or her habitual place of residence. However, should the operator not be incorporated in a Party or have its principal place of business or his or her habitual place of residence in a Party, the action may be brought in the courts of the Party of the operator within the meaning of Article 2(d). Such actions for compensation shall be brought within three years of the commencement of the response action or within three years of the date on which the Party bringing the action knew or ought reasonably to have known the identity of the operator, whichever is later. In no event shall an action

ansvarlig for å betale et beløp som i størst mulig grad skal svare til kostnadene ved mottiltaket som skulle ha vært truffet. Slike beløp skal betales direkte til fondet omhandlet i artikkel 12, til den aktuelle operatørens part eller til parten som håndhever ordningen som nevnt i artikkel 7 nr. 3. En part som mottar et slikt beløp, skal bestrebe seg på å betale et bidrag til fondet nevnt i artikkel 12 som minst svarer til beløpet mottatt av operatøren.

3. Ansvaret skal være strengt.
4. Når en krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet oppstår som følge av virksomheten til to eller flere operatører, er disse solidarisk ansvarlige, med unntak av at en operatør som beviser at bare en del av krisesituasjonen der det er akutt fare for skade på miljøet er oppstått som følge av dens virksomhet, bare er ansvarlig for den aktuelle delen.
5. Uten hensyn til en parts ansvar etter denne artikkel for unnlatelse av å treffe raske og effektive mottiltak i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, som skyldes dens krigsskip, militære hjelpefartøyer eller andre skip eller luftfartøyer, som eies eller drives av parten og som i øyeblikket brukes bare i statlig ikke-kommersiell tjeneste, berører intet i dette vedlegget den folkerettslige suverene immuniteten til slike krigsskip, militære hjelpefartøyer eller andre skip eller luftfartøyer.

Artikkel 7

Søksmål

1. Bare en part som har truffet mottiltak etter artikkel 5 nr. 5, kan reise sak mot en ikke-statlig operatør med påstand om ansvar etter artikkel 6 nr. 1, og en slik sak kan bringes inn for domstolene til bare én part der operatøren er stiftet eller har sitt hovedkontor, eller der han eller hun har sitt bosted. Dersom operatøren likevel ikke er stiftet i en part eller har sitt hovedkontor eller bosted i en part, kan saken bringes inn for domstolene til den som er operatørens part etter artikkel 2 bokstav d). Slike erstatningssøksmål skal reises innen tre år etter at mottiltaket er igangsatt, eller innen tre år etter den dag da parten som reiser sak, fikk kjennskap til eller med rimelighet burde ha fått kjennskap til operatørens identitet, der det siste tidspunktet skal være avgjørende. Søksmål mot en ikke-statlig operatør skal ikke under noen omstendigheter

- against a non-State operator be commenced later than 15 years after the commencement of the response action.
2. Each Party shall ensure that its courts possess the necessary jurisdiction to entertain actions under paragraph 1 above.
 3. Each Party shall ensure that there is a mechanism in place under its domestic law for the enforcement of Article 6(2) (b) with respect to any of its non-State operators within the meaning of Article 2(d), as well as where possible with respect to any non-State operator that is incorporated or has its principal place of business or his or her habitual place of residence in that Party. Each Party shall inform all other Parties of this mechanism in accordance with Article 13(3) of the Protocol. Where there are multiple Parties that are capable of enforcing Article 6(2) (b) against any given non-State operator under this paragraph, such Parties should consult amongst themselves as to which Party should take enforcement action. The mechanism referred to in this paragraph shall not be invoked later than 15 years after the date the Party seeking to invoke the mechanism became aware of the environmental emergency.
 4. The liability of a Party as a State operator under Article 6(1) shall be resolved only in accordance with any enquiry procedure which may be established by the Parties, the provisions of Articles 18, 19 and 20 of the Protocol and, as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration.
 5.
 - a) The liability of a Party as a State operator under Article 6(2) (a) shall be resolved only by the Antarctic Treaty Consultative Meeting and, should the question remain unresolved, only in accordance with any enquiry procedure which may be established by the Parties, the provisions of Articles 18, 19 and 20 of the Protocol and, as applicable, the Schedule to the Protocol on Arbitration.
 - b) The costs of the response action which should have been undertaken and was not, to be paid by a State operator into the fund referred to in Article 12, shall be approved by means of a Decision. The Antarctic Treaty Consultative Meeting should seek the advice of the Committee on Environmental Protection as appropriate.
 6. Under this Annex, the provisions of Articles 19(4), 19(5), and 20(1) of the Protocol, and, as applicable, the Schedule to the Protocol on
- reises senere enn 15 år etter at mottiltaket ble igangsatt.
2. Hver part skal sørge for at dens domstoler har den nødvendige domsmyndighet for å behandle saker som nevnt under nr. 1 ovenfor.
 3. Hver part skal sørge for at det finnes en ordning for håndheving av artikkel 6 nr. 2 bokstav b) i sin nasjonale lovgivning overfor alle dens ikke-statlige operatører som definert i artikkel 2 bokstav d) og om mulig overfor alle ikke-statlige operatører som er stiftet eller som har sitt hovedkontor eller bosted i den aktuelle parten. Hver part skal underrette de øvrige parter om en slik ordning i samsvar med artikkel 13 nr. 3 i protokollen. Når flere parter er i stand til å håndheve artikkel 6 nr. 2 bokstav b) overfor en gitt ikke-statlig operatør i henhold til dette nummer, skal de aktuelle partene rådføre seg med hverandre for å avgjøre hvilken part som skal iverksette håndhevingstiltaket. Ordningen omhandlet i dette nummer skal ikke påberopes senere enn 15 år etter den dag parten som ønsker å påberope seg ordningen, ble oppmerksom på krisesituasjonen der det er akutt fare for skade på miljøet.
 4. Ansvar til en part i egenskap av statlig operatør i henhold til artikkel 6 nr. 1, skal bestemmes bare etter en framgangsmåte for undersøkelse som kan opprettes av partene, bestemmelsene i artikkel 18, 19 og 20 i protokollen og vedtektene til protokollen om voldgift, etter hva som er aktuelt.
 5.
 - a) Ansvar til en part i egenskap av statlig operatør i henhold til artikkel 6 nr. 2 bokstav a), skal bestemmes bare av de konsultative møter under Antarktistraktaten, og dersom spørsmålet ikke kan løses, bare etter en framgangsmåte for undersøkelse som kan opprettes av partene, bestemmelsene i artikkel 18, 19 og 20 i protokollen og vedtektene til protokollen om voldgift, etter hva som er aktuelt.
 - b) Kostnadene ved mottiltaket som skulle ha vært truffet uten at dette ble gjort, som den statlige operatøren skal betale til fondet nevnt i artikkel 12, skal godkjennes ved en beslutning. De konsultative møter under Antarktistraktaten bør rådføre seg med miljøvernkomiteen når det er aktuelt.
 6. I dette vedlegget får bestemmelsene i artikkel 19 nr. 4, artikkel 19 nr. 5 og artikkel 20 nr. 1 i protokollen og vedtektene til protokollen om

Arbitration, are only applicable to liability of a Party as a State operator for compensation for response action that has been undertaken to an environmental emergency or for payment into the fund.

Article 8

Exemptions from Liability

1. An operator shall not be liable pursuant to Article 6 if it proves that the environmental emergency was caused by:
 - a) an act or omission necessary to protect human life or safety;
 - b) an event constituting in the circumstances of Antarctica a natural disaster of an exceptional character, which could not have been reasonably foreseen, either generally or in the particular case, provided all reasonable preventative measures have been taken that are designed to reduce the risk of environmental emergencies and their potential adverse impact;
 - c) an act of terrorism; or
 - d) an act of belligerency against the activities of the operator.
2. A Party, or its agents or operators specifically authorised by it to take such action on its behalf, shall not be liable for an environmental emergency resulting from response action taken by it pursuant to Article 5(2) to the extent that such response action was reasonable in all the circumstances.

Article 9

Limits of Liability

1. The maximum amount for which each operator may be liable under Article 6(1) or Article 6(2), in respect of each environmental emergency, shall be as follows:
 - a) for an environmental emergency arising from an event involving a ship:
 - i. one million SDR for a ship with a tonnage not exceeding 2,000 tons;
 - ii. for a ship with a tonnage in excess thereof, the following amount in addition to that referred to in (i) above:
 - for each ton from 2,001 to 30,000 tons, 400 SDR;

voldgift, etter hva som er aktuelt, bare anvendelse på en parts ansvar i egenskap av statlig operatør for erstatning for mottiltak som er truffet i en krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet, eller for betaling til fondet.

Artikkel 8

Ansvarsfritak

1. En operatør er ikke ansvarlig etter artikkel 6 dersom det viser seg at krisesituasjonen der det er akutt fare for skade på miljøet er forårsaket av:
 - a) en handling eller unnlatelse som var nødvendig for å beskytte menneskers liv eller sikkerhet,
 - b) en hendelse som med hensyn til Antarktis utgjør en naturkatastrofe av ekstraordinær art, som ikke med rimelighet kunne ha vært forutsett, verken i alminnelighet eller i det bestemte tilfellet, forutsatt at alle rimelige forebyggende tiltak er truffet med henblikk på å minske risikoen for krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet og potensielle skadevirkninger av slike situasjoner,
 - c) en terrorhandling, eller
 - d) en krigshandling mot operatørens virksomhet.
2. En part eller dens agenter eller operatører som har særlig godkjenning fra parten til å treffe slike tiltak på dens vegne, er ikke ansvarlig for en krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet som skyldes mottiltak den har truffet i henhold til artikkel 5 nr. 2, i den grad slike mottiltak var rimelige under alle omstendigheter.

Artikkel 9

Ansvarsbegrensninger

1. Den øvre grensen for det beløp den enkelte operatør kan være ansvarlig for i henhold til artikkel 6 nr. 1 eller artikkel 6 nr. 2, i forbindelse med en enkelt krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet, skal være som følger:
 - a) med hensyn til en krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet som skyldes en hendelse som involverer et skip:
 - i. én million SDR for et skip med en tonnasje på høyst 2 000 tonn,
 - ii. for et skip med en tonnasje som overstiger dette, følgende beløp i tillegg til beløpet angitt i (i) ovenfor:
 - 400 SDR for hvert tonn fra 2 001 til 30 000,

Om samtykke til godkjenning av vedlegg VI av 14. juni 2005 om ansvar i krisesituasjoner der det er akutt fare for skade på miljøet, til Protokoll til Antarktistraktaten om miljøvern av 4. oktober 1991

- for each ton from 30,001 to 70,000 tons, 300 SDR; and
 - for each ton in excess of 70,000 tons, 200 SDR;
- b) for an environmental emergency arising from an event which does not involve a ship, three million SDR.
- 2.
- a) Notwithstanding paragraph 1(a) above, this Annex shall not affect:
- i. the liability or right to limit liability under any applicable international limitation of liability treaty; or
 - ii. the application of a reservation made under any such treaty to exclude the application of the limits therein for certain claims;
- provided that the applicable limits are at least as high as the following: for a ship with a tonnage not exceeding 2,000 tons, one million SDR; and for a ship with a tonnage in excess thereof, in addition, for a ship with a tonnage between 2,001 and 30,000 tons, 400 SDR for each ton; for a ship with a tonnage from 30,001 to 70,000 tons, 300 SDR for each ton; and for each ton in excess of 70,000 tons, 200 SDR for each ton.
- b) Nothing in subparagraph (a) above shall affect either the limits of liability set out in paragraph 1(a) above that apply to a Party as a State operator, or the rights and obligations of Parties that are not parties to any such treaty as mentioned above, or the application of Article 7(1) and Article 7(2).
3. Liability shall not be limited if it is proved that the environmental emergency resulted from an act or omission of the operator, committed with the intent to cause such emergency, or recklessly and with knowledge that such emergency would probably result.
4. The Antarctic Treaty Consultative Meeting shall review the limits in paragraphs 1(a) and 1(b) above every three years, or sooner at the request of any Party. Any amendments to these limits, which shall be determined after consultation amongst the Parties and on the basis of advice including scientific and technical advice, shall be made under the procedure set out in Article 13(2).
5. For the purpose of this Article:
- a) «ship» means a vessel of any type whatsoever operating in the marine environment and includes hydrofoil boats, air-cushion
- 300 SDR for hvert tonn fra 30 001 til 70 000 tonn, og
 - 200 SDR for hvert tonn som overstiger 70 000 tonn,
- b) med hensyn til en krisesituasjon der det er akutt fare for skade på miljøet som skyldes en hendelse som ikke involverer et skip, tre millioner SDR.
- 2.
- a) Uten hensyn til nr. 1 bokstav a) ovenfor får dette vedlegg ikke virkning for:
- i. ansvar eller retten til ansvarsbegrensning i henhold til en gjeldende internasjonal traktat om ansvarsbegrensning, eller
 - ii. et forbehold som er gjort i henhold til en slik traktat for å utelukke anvendelsen av traktatens grenser for visse krav,
- forutsatt at gjeldende grenser minst er like høye som følgende: for et skip med en tonnasje på høyst 2 000 tonn, én million SDR, og for et skip med en tonnasje som overstiger dette, et tillegg på 400 SDR for hvert tonn for et skip med en tonnasje på mellom 2 001 og 30 000 tonn, 300 SDR for hvert tonn for et skip med en tonnasje på mellom 30 001 og 70 000 tonn, og 200 SDR for hvert tonn som overstiger 70 000 tonn.
- b) Intet i bokstav a) ovenfor skal berøre ansvarsbegrensninger fastsatt i nr. 1 bokstav a) ovenfor som gjelder for en part som opptrer som en statlig operatør, eller rettigheter og forpliktelser til parter som ikke er parter i traktater som nevnt ovenfor, eller anvendelsen av artikkel 7 nr. 1 og artikkel 7 nr. 2.
3. Ansaret skal ikke være begrenset dersom det viser seg at krisesituasjonen der det er akutt fare for skade på miljøet, skyldes en handling eller unnlatelse fra operatøren som er begått i den hensikt å forårsake en slik krisesituasjon, eller uaktsomt og vel vitende om at handlingen trolig ville forårsake en slik krisesituasjon.
4. De konsultative møter under Antarktistraktaten skal revidere grensene i nr. 1 bokstav a) og b) ovenfor hvert tredje år, eller oftere dersom en part anmoder om det. Alle endringer av grensene, som skal fastsettes etter samråd mellom partene og på grunnlag av råd, herunder vitenskapelige og tekniske råd, skal foretas etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 13 nr. 2.
5. I denne artikkel menes med:
- a) «skip», et fartøy av en hvilken som helst art som opererer i et marint miljø, herunder hydrofoilbåter, luftputefartøy, undervanns-

vehicles, submersibles, floating craft and fixed or floating platforms;

- b) «SDR» means the Special Drawing Rights as defined by the International Monetary Fund;
- c) a ship's tonnage shall be the gross tonnage calculated in accordance with the tonnage measurement rules contained in Annex I of the International Convention on Tonnage Measurement of Ships, 1969.

Article 10

State Liability

A Party shall not be liable for the failure of an operator, other than its State operators, to take response action to the extent that that Party took appropriate measures within its competence, including the adoption of laws and regulations, administrative actions and enforcement measures, to ensure compliance with this Annex.

Article 11

Insurance and Other Financial Security

1. Each Party shall require its operators to maintain adequate insurance or other financial security, such as the guarantee of a bank or similar financial institution, to cover liability under Article 6(1) up to the applicable limits set out in Article 9(1) and Article 9(2).
2. Each Party may require its operators to maintain adequate insurance or other financial security, such as the guarantee of a bank or similar financial institution, to cover liability under Article 6(2) up to the applicable limits set out in Article 9(1) and Article 9(2).
3. Notwithstanding paragraphs 1 and 2 above, a Party may maintain self-insurance in respect of its State operators, including those carrying out activities in the furtherance of scientific research.

Article 12

The Fund

1. The Secretariat of the Antarctic Treaty shall maintain and administer a fund, in accordance with Decisions including terms of reference to be adopted by the Parties, to provide, *inter alia*, for the reimbursement of the reasonable and justified costs incurred by a Party or Parties in taking response action pursuant to Article 5(2).
2. Any Party or Parties may make a proposal to the Antarctic Treaty Consultative Meeting for reim-

fartøy, flytende fartøyer og faste eller flytende plattformer,

- b) «SDR», spesiell trekkenhet (Special Drawing Rights) som definert av Det internasjonale valutafond,
- c) et skips tonnasje, bruttotonnassen beregnet i samsvar med reglene for måling av tonnasje i vedlegg I til Den internasjonale konvensjon om måling av fartøyer av 1969.

Artikkel 10

Statlig ansvar

En part er ikke ansvarlig for en operatørs unnlatelse av å treffe mottiltak, unntatt når det gjelder partens statlige operatører, dersom den aktuelle parten traff egnede tiltak innenfor sin myndighet, herunder vedtakelse av lover og forskrifter, administrative tiltak og tvangstiltak, for å sikre samsvar med dette vedlegget.

Artikkel 11

Forsikringer og annen finansiell sikkerhet

1. Hver part skal pålegge sine operatører å ha egnede forsikringer eller annen finansiell sikkerhet, f.eks. en bankgaranti eller en garanti fra en tilsvarende finansinstitusjon, for å dekke ansvar i henhold til artikkel 6 nr. 1 opp til gjeldende grenser fastsatt i artikkel 9 nr. 1 og nr. 2.
2. Hver part kan pålegge sine operatører å ha egnede forsikringer eller annen finansiell sikkerhet, f.eks. en bankgaranti eller en garanti fra en tilsvarende finansinstitusjon, for å dekke ansvar etter artikkel 6 nr. 2 opp til gjeldende grenser fastsatt i artikkel 9 nr. 1 og nr. 2.
3. Uten hensyn til nr. 1 og nr. 2 ovenfor kan en part ha egenforsikring for sine statlige operatører, herunder de som utfører virksomhet i tillegg til vitenskapelig forskning.

Artikkel 12

Fondet

1. Sekretariatet for Antarktistraktaten skal vedlikeholde og administrere et fond, i samsvar med partenes beslutninger som omfatter mandatet, med henblikk på blant annet å sørge for tilbakebetaling av rimelige og berettigede kostnader som en eller flere parter har påtatt seg i forbindelse med mottiltak de har truffet i henhold til artikkel 5 nr. 2.
2. En eller flere parter kan fremme forslag for de konsultative møter under Antarktistraktaten

bursement to be paid from the fund. Such a proposal may be approved by the Antarctic Treaty Consultative Meeting, in which case it shall be approved by way of a Decision. The Antarctic Treaty Consultative Meeting may seek the advice of the Committee of Environmental Protection on such a proposal, as appropriate.

3. Special circumstances and criteria, such as: the fact that the responsible operator was an operator of the Party seeking reimbursement; the identity of the responsible operator remaining unknown or not subject to the provisions of this Annex; the unforeseen failure of the relevant insurance company or financial institution; or an exemption in Article 8 applying, shall be duly taken into account by the Antarctic Treaty Consultative Meeting under paragraph 2 above.
4. Any State or person may make voluntary contributions to the fund.

Article 13

Amendment or Modification

1. This Annex may be amended or modified by a Measure adopted in accordance with Article IX(1) of the Antarctic Treaty.
2. In the case of a Measure pursuant to Article 9(4), and in any other case unless the Measure in question specifies otherwise, the amendment or modification shall be deemed to have been approved, and shall become effective, one year after the close of the Antarctic Treaty Consultative Meeting at which it was adopted, unless one or more Antarctic Treaty Consultative Parties notifies the Depositary, within that time period, that it wishes any extension of that period or that it is unable to approve the Measure.
3. Any amendment or modification of this Annex which becomes effective in accordance with paragraph 1 or 2 above shall thereafter become effective as to any other Party when notice of approval by it has been received by the Depositary.

om tilbakebetaling fra fondet. De konsultative møter under Antarktistraktaten kan godkjenne et slikt forslag, og forslaget skal da godkjennes ved en beslutning. De konsultative møter under Antarktistraktaten kan rådspørre miljøvernkomiteen om slike forslag når det er aktuelt.

3. Ved anvendelsen av nr. 2 ovenfor skal de konsultative møter under Antarktistraktaten ta behørig hensyn til særlige omstendigheter og kriterier, f.eks. at den ansvarlige operatør tilhørte den parten som søker om tilbakebetaling, at identiteten til den ansvarlige operatør ikke er kjent eller ikke omfattes av bestemmelsene i dette vedlegg, at det foreligger et uforutsett mislighold fra det aktuelle forsikringsselskaps eller den aktuelle finansinstitusjons side eller at et av fritakene i artikkel 8 får anvendelse.
4. En stat eller en person kan yte frivillige bidrag til fondet.

Artikkel 13

Endring eller modifikasjon

1. Dette vedlegg kan endres eller modifiseres gjennom et tiltak som vedtas i samsvar med artikkel IX(1) i Antarktistraktaten.
2. Ved et eventuelt tiltak etter artikkel 9 nr. 4, og i alle andre tilfeller dersom ikke annet er fastsatt i det aktuelle tiltaket, skal endringen eller modifikasjonen anses som godkjent og tre i kraft ett år etter avslutningen av de konsultative møter under Antarktistraktaten som har vedtatt tiltaket, med mindre en eller flere av Antarktistraktatens konsultative parter innen nevnte frist underretter depositaren om at de ønsker en utvidelse av fristen eller ikke kan godkjenne tiltaket.
3. Enhver endring eller modifikasjon av dette vedlegget som trer i kraft i samsvar med nr. 1 og 2 ovenfor, skal deretter tre i kraft overfor andre parter når depositaren har mottatt melding om deres godkjenning.

